

‘De juridische aspecten van het intermuseale bruikleenverkeer’¹

Inleiding

Zowel bij nationale als bij internationale tentoonstellingen worden rechten en plichten inzake de bruikleen van kunstvoorwerpen opgenomen in een zogenaamde bruikleenovereenkomst. Elk museum en iedere registrar werkt ermee.

De bruikleenovereenkomst is een zogenaamde ‘overeenkomst *om niet*’, dat wil zeggen: een overeenkomst waarbij geen sprake is van een vergoeding. De praktijk wijst echter uit dat in het algemeen door de bruikleennemer niet alleen de kosten van bruikleen worden vergoed, maar dat daarnaast ook vergoedingen voor het in bruikleen nemen zelf worden gevraagd. De hoogte van deze vergoedingen varieert.

De vergoedingen die voor bruikleen worden gegeven, kunnen worden onderscheiden in: handling fee, transport fee en loan fee. Bij handling fee en transport fee gaat het in principe om vergoedingen ter dekking van onkosten die de uitlener moet maken. De loan fee is het meest relevant, aangezien deze door de bruikleengever aan de bruikleennemer wordt gevraagd op commerciële gronden.

Bruikleen of huur?

Gaat men ervan uit, dat een bruikleenovereenkomst juridisch beschouwd een overeenkomst *om niet* is, dan doet zich de vraag voor of, indien een loan fee wordt geheven, er in juridische zin nog wel sprake is van een bruikleenovereenkomst. Zowel de literatuur als de praktijk geven op deze vraag verschillende antwoorden. Indien er een onkostenvergoeding gevraagd wordt in de vorm van een handling fee of een transport fee, dan verandert het juridische karakter van de bruikleenovereenkomst daardoor niet. Wordt er echter een loan fee in rekening gebracht, en wordt er dus kennelijk mede vanuit een winst oogmerk gehandeld, dan verandert het juridische karakter van de overeenkomst, van een bruikleenovereenkomst in een huurovereenkomst.

Wet- en regelgeving

Van belang is echter dat de wet- en regelgeving voor beide overeenkomsten aanvullend van aard zijn. Zowel de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek voor de bruikleenovereenkomst (art. 7A:1777 BW - art. 7A:1790 BW) als de bepalingen van de huurovereenkomst voor wat betreft roerende zaken (art. 7:201 BW - art. 7:231 BW) zijn van regelen recht. Dit houdt in dat contractpartijen in hun contract kunnen afwijken van de wettelijke bepalingen. Hebben zij over een onderwerp niets in het contract bepaald, dan komt de wet in actie.

Voor de betrokken musea is het daarom van belang, ieder bruikleencontract zo nauwkeurig mogelijk op te stellen en daarbij zo omvattend mogelijk zowel rechten als verplichtingen vast te stellen en eventuele toekomstige risico's zoveel mogelijk te beperken.

Checklist

Om meer uniformiteit in de wildgroei van bruikleenovereenkomsten te brengen, zou een optie kunnen zijn, een standaardmodel bruikleenovereenkomst uit te werken en dit model door alle musea te laten gebruiken. Daar staat dan weer tegenover, dat elke in bruikleen te geven zaak uniek is, dat elk museum eigen, specifieke doelstellingen en prioriteiten heeft en eigen voorwaarden zou willen stellen. Een bruikleenovereenkomst zal dus altijd van geval tot geval verschillen vertonen. Een betere optie lijkt het daarom, in plaats van één standaardmodel

---

¹ Afstudeerscriptie mevr. mr. J.D. Arends

bruikleenovereenkomst, een checklist te gebruiken van voorwaarden en bepalingen die relevant zijn bij het aangaan van een concrete bruikleenovereenkomst.

In de volgende checklist zijn de aandachtspunten vermeld ten aanzien waarvan in een bruikleenovereenkomst bepalingen kunnen of behoren te worden opgenomen:

- 1. Doel van de bruikleenovereenkomst**
  - Naam, locatie en duur van de expositie
  - Periode bruikleen: bepaald of onbepaald
  - Mogelijkheid tot verlenging bruikleen
  - Mogelijkheid van onderbruikleen

- 2. Verplichtingen van de bruikleennemer en rechten van de bruikleengever**
  - Verplichtingen bruikleennemer
  - Rechten bruikleengever (inspectierecht)
  - Risicoverdeling

- 3. Voorwaarden voor conservatie**
  - Voorschriften met betrekking tot de behandeling van het kunstwerk
  - Voorschriften c.q. adviezen ten aanzien van de plaats waar het kunstwerk moet worden geëxposeerd
  - Temperatuurregeling
  - Airconditioning
  - Luchtvochtigheid
  - Belichting
  - Bewaking

- 4. Verzekering en verzekeringswaarde**
  - Verzekeringsplicht
  - Waardebepaling
  - Regelmaat waardevaststelling

- 5. Voorwaarden van transport**
  - ‘Van spijker tot spijker’
  - Wijze van vervoer van en naar de bruikleengever
  - Wie verzorgt het transport
  - Wie draagt de kosten van het transport
  - Verpakkingsvereisten

- 6. Conditierapporten**
  - Welke rapporten worden opgesteld (alleen vooraf en achteraf, of ook tussentijdse rapportage)
  - Door wie worden deze rapporten opgesteld
  - Aan welke eisen moet de inhoud minimaal voldoen (alleen verslag of ook bijgevoegde fotodocumentatie)

- 7. Reprorecht**
  - Wordt toestemming gegeven voor het gebruik van het - in bruikleen gegeven c.q. gekregen - voorwerp voor educatieve, publicitaire of commerciële doeleinden

- 8. Jurisdictie**
- Toepasselijk recht
  - Bevoegde rechter